

NOTA EVALUATIE

MINIMABELEID

2017

INLEIDING

De gemeente wil graag dat ook inwoners met een laag inkomen goede medische zorg krijgen en niet in een sociaal isolement belanden vanwege hun financiële situatie.

Daarom is een minimabeleid opgesteld dat bestaat uit een collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAV), een computerregeling en een declaratiefonds. Naast dit minimabeleid zijn er nog wettelijke regelingen, zoals bijzondere bijstand en individuele inkomenstoeslag en individuele studietoelage. Deze wettelijke regelingen worden in deze nota buiten beschouwing gelaten. Gegevens over deze regelingen zijn te vinden in de monitor sociaal domein. In deze nota zullen de afzonderlijke regelingen van het minimabeleid worden geëvalueerd; oftewel er wordt een beeld geschetst van het gebruik en de kosten van de drie regelingen. De regering trekt extra geld uit voor kinderen die opgroeien in armoede. Daarom wordt vanaf 2017 jaarlijks voor Ouder-Amstel structureel € 45.000 toegevoegd aan het gemeentefonds. In deze nota zullen ook voorstellen worden gedaan met betrekking tot de besteding van deze middelen.

Als je als gemeente iets wil doen voor inwoners met weinig geld, is het belangrijk om deze doelgroep te definiëren. In Ouder-Amstel is daarom gekozen voor een inkomensgrens van 120% van het sociaal minimum en een vermogensgrens gelijk aan die uit de bijstand. Deze grenzen gelden voor alle drie de regelingen.

In hoofdstuk 1 in zal worden ingegaan op de aanvullende ziektekostenverzekering (CAV). In hoofdstuk 2 komt de computerregeling aan de orde. Hoofdstuk 3 gaat over het declaratiefonds. In hoofdstuk 4 worden de argumenten om aan te sluiten bij het jeugdsportfonds en jeugdcultuurfonds afgewogen. Hoofdstuk 5 bevat nieuwe voorstellen met betrekking tot het minimabeleid en hoofdstuk 6 geeft een korte financiële onderbouwing.

HOOFSTUK 1. COLLECTIEVE AANVULLENDE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING

Sinds 2015 biedt de gemeente aan mensen met een inkomen lager dan 120% van het sociaal minimum een collectieve verzekering aan. Deze verzekering is speciaal afgestemd op zorgverlening aan uitkeringsgerechtigden en overige minima. Verzekerden kunnen kiezen tussen een aanvullende verzekering (AV) standaard of –top. De AV standaard wordt door de gemeente geheel vergoed. Voor de AV top moet de verzekerde zelf bijbetalen. Voor chronisch zieken wordt de AV top wel volledig door de gemeente vergoed. Verder koopt de gemeente het eigen risico voor de verzekerden af.

Dit heeft een aantal voordelen:

- preventie van schulden en wanbetaling;
- geen zorgmijding, doordat verzekerden de eigen bijdrage niet kunnen betalen;
- bevordering re-integratie; dit geldt met name voor uitkeringsgerechtigden met een psychische beperking. Eigen risico leidt ertoe dat zij afzien van behandeling en gebruik van medicijnen. Hierdoor kan er ook geen re-integratie plaatsvinden. Door het eigen risico af te kopen wordt dit probleem opgelost;
- lage uitgaven bijzondere bijstand voor medische kosten.

In tabel 1 zijn de uitgaven aan de CAV in 2015 en 2016 te zien.

Tabel 1. Uitgaven CAV

	CAV	Top verzekering chronisch zieken	Totaal
2015	128.661	8.560	137.221
2016	132.584	10.746	143.330
Toename	3%	25,5%	4,5%

In deze tabel is te zien dat de uitgaven aan de CAV zijn toegenomen met 3%. Voor chronisch zieken die gebruik maken van de CAV vergoedt de gemeente de aanvullende top-verzekering. In de tabel is te zien dat hier 25,5% meer geld aan is uitgegeven. Dit betekent dat chronisch zieken beter op de hoogte zijn van deze mogelijkheid. Als CAV en top bij elkaar worden opgeteld, is er sprake van een stijging van 4,5%. Dit is in lijn met de stijging van het aantal bijstandsgerechtigden met 4,3%. Uit deze tabel kan daarom worden geconcludeerd dat het gebruik van de CAV relatief gelijk is gebleven en het gebruik van de top is gestegen.

In tabel 2 zijn de kosten aan bijzondere bijstand voor medische kosten in 2016 te zien.

Tabel 2. Uitgaven bijzondere bijstand voor medische kosten in 2016.

Kostensoort	Uitgaven
Huishoudelijke hulp of gezinshulp	€ 89,95
Kosten hulpmiddelen	€ 226,50
Kosten tandarts	€ 125,78
Totaal	€ 442,13

In tabel 2 is te zien dat de uitgaven aan bijzondere bijstand voor medische kosten laag zijn.

Conclusie: er wordt goed gebruik gemaakt van de CAV. Met name chronisch zieken hebben in 2016 de weg naar de speciale regeling weten te vinden. De stijging van de uitgaven is in lijn met de stijging van het uitkeringsbestand.

HOOFDSTUK 2. COMPUTERREGELING

Via de computerregeling is het mogelijk voor gezinnen met kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar eenmalig een computer te kopen. Het toegekende bedrag is € 500 per aanvraag en de voorwaarde is dat er nog geen computer in het huishouden aanwezig is. Om voor deze regeling in aanmerking te komen geldt de inkomensnorm van 120% en de vermogensnorm van de bijstand.

Doorgaans wordt hier jaarlijks een bedrag tussen de € 2.000 en € 5.000 uitgegeven. In 2016 is voor € 5.000 aangevraagd. In 2015 was dit bedrag € 5.550.

HOOFDSTUK 3. DECLARATIEFONDS

Inwoners met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum en een vermogen onder de Wwb-vermogensgrens mogen de kosten van deelname aan kunst en cultuur tot een bedrag van € 80 per jaar declareren bij de gemeente. Voor kinderen geldt dit ook voor schoolspullen. Voor een kind tussen de 5 en de 18 jaar kan een bedrag van € 330 per jaar worden gedeclareerd.

In 2016 hebben 93 huishoudens kosten voor school, cultuur of sport gedeclareerd via het declaratiefonds. De verdeling is in tabel 3 te zien.

Tabel 3. Samenstelling huishoudens aanvragers 2016

Samenstelling	Aantal
Alleenstaande oudergezin	40
Gezin met kinderen	16
Stel zonder kinderen	6
Alleenstaande	31
Totaal	93

In totaal zijn er kosten gedeclareerd voor 106 kinderen. In tabel 4 is de samenstelling van de gezinnen met kinderen te zien.

Tabel 4. Samenstelling gezinnen met kinderen van aanvragers 2016

Samenstelling	Aantal
Gezin met 1 kind	22
Gezin met 2 kinderen	21
Gezin met 3 kinderen	11
Gezin met 4 kinderen	1
Gezin met 5 kinderen	1

De meest gedeclareerde zaken zijn te zien in tabel 5.

Tabel 5. Meest gedeclareerde zaken

	Aantal declaraties
1. Zwemmen	29
2. Fiets voor school	19
3. Sportkleding	19
4. Fitness	12

Tabel 6 geeft een overzicht van de bedragen die gedeclareerd zijn per soort activiteit.

Tabel 6. Gedeclareerde bedragen per soort activiteit

Activiteit	Aantal
Sport	€ 18.566
School	€ 16.628
Cultuur	€ 1.827

Het declaratiefonds komt het meest ten goede aan gezinnen met kinderen. Dit is te zien in tabel 7.

Tabel 7 . Gedeclareerd bedrag naar gezinssamenstelling

Gezinnen met kinderen	€ 34.386
Alleenstaanden en stellen zonder kinderen	€ 2.599

Van de 56 gezinnen met kinderen maakten 38 gezinnen het geld vrijwel op en 18 gezinnen lieten geld op de plank liggen.

Tabel 8. Uitgaven declaratiefonds

Jaar	Bedrag
2015	€ 31.761
2016	€ 37.650

Tabel 9. Bereik van het declaratiefonds onder kinderen

Bereik declaratiefonds	
Geschat aantal kinderen in huishoudens met inkomen tot 120% van het sociaal minimum	223
Aantal kinderen dat gebruik maakt van declaratiefonds	106
Percentage kinderen dat momenteel bereikt wordt	47,5%

Conclusie: inwoners weten het declaratiefonds steeds beter te vinden. Met name door gezinnen met kinderen wordt er veel gebruik van gemaakt.

HOOFDSTUK 4. HET JEUGDSPORTFONDS EN JEUGDCULTUURFONDS

Vanaf mei 2016 is het mogelijk om aan te sluiten bij het provinciaal jeugdsportfonds/jeugdcultuurfonds.

Het Jeugdsportfonds geeft sportkansen aan kinderen en jongeren uit gezinnen waar onvoldoende geld is om lid te worden van een sportvereniging. Voor die kinderen betaalt het Jeugdsportfonds de contributie en in bepaalde gevallen de sportattributen. Het jeugdcultuurfonds doet hetzelfde, maar dan voor cultuur.

Hoe werkt dit:

1. De gemeente maakt samen met het jeugdfonds (oftewel jeugdsportfonds/jeugdcultuurfonds) afspraken over de samenwerking en de subsidiebijdrage vanuit de gemeente. Voor het aantal kinderen: sport per jaar € 250 en cultuur per jaar € 450 (inclusief lesgeld, attributen en administratiekosten ad € 25 per aanvraag). Dit geld wordt in twee aparte potjes gestopt: 1 voor cultuur en 1 voor sport. De gemeente stort daarin het bedrag. Indien het bedrag in 1 jaar niet wordt opgemaakt, blijft het restant staan.
2. De gemeente benadert instellingen waar personen als intermediair kunnen optreden. Te denken valt aan welzijnsorganisaties, scholen etcetera. Sportverenigingen en dergelijke mogen geen intermediair zijn, want zij zijn belanghebbende.
3. De aanvraag wordt beoordeeld door het fonds. Hierbij worden geen inkomenscriteria toegepast.
4. Na akkoord melden de ouders het kind aan bij de sportvereniging. De rekening wordt door het fonds betaald. De intermediair checkt of het kind daadwerkelijk is gaan sporten.

Er zijn een aantal overwegingen om wel of niet bij het jeugdfonds aan te sluiten. Deze overwegingen worden hier puntsgewijs weergegeven:

1. De aanvraag kan buiten de gemeente om en is daarom betrekkelijk anoniem
2. Het fonds heeft een grote bekendheid en publicitaire reikwijdte
3. Er is geen inkomenscheck op de aanvragen
4. Het fonds vergoedt wat betreft sport alleen sporten die bij het NOC/NSF zijn aangesloten. Dus geen recreatief zwemmen, activiteiten van Coherente of schoolkosten.
5. De gemeente dient intermediairs te werven. De gemeente Diemen neemt deel aan het jeugdfonds alleen voor niet-uitkeringsgerechtigden. Voor de uitkeringsgerechtigden houdt het haar eigen minimaregelingen. Met Diemen is ambtelijk gesproken over hun ervaringen met het jeugdfonds. Diemen gaf hierbij aan dat het essentieel is dat de gemeente veel tijd in het werven en begeleiden van de nieuwe intermediairs stopt.
6. Het financieel voordeel is gering. Er was een eenmalige rijksbijdrage van 100 euro per kind, maar deze is per 31 juli 2017 gestopt. Verder wil de Rabobank eenmalig € 1.500 bijdragen in ruil voor een feestelijke bijeenkomst waarin zij de check kunnen uitreiken.

Duidelijk is dat er een overlap is tussen het declaratiefonds en het jeugdfonds. Op basis hiervan zijn er drie scenario's te onderscheiden die hier verder worden uitgewerkt.

Scenario 1. Aansluiten bij het jeugdfonds en het declaratiefonds voor kinderen afschaffen.

De vergoeding van het jeugdfonds is beperkter dan die van het declaratiefonds. Van alle 93 aanvragen in 2016 zouden er maar ongeveer 15 in aanmerking komen voor vergoeding vanuit het jeugdfonds. Kosten voor een fiets, (recreatief) zwemmen, fitness en sportkleding zijn de meest gedeclareerde zaken. Van al deze zaken wordt alleen sportkleding vergoed door het jeugdfonds, maar dan wel alleen in combinatie met een sportlidmaatschap, dus niet voor bijvoorbeeld fitness.

Ook zijn er extra kosten, omdat intermediairs moeten worden geworven en begeleid en de gemeente daar op dit moment geen capaciteit voor heeft.

Scenario 2. Aansluiten bij het jeugdfonds en het declaratiefonds voor kinderen handhaven.

In deze variant blijft het declaratiefonds bestaan, maar worden de kosten die door het jeugdfonds worden vergoed, eruit gehaald.

Probleem van dit scenario is de overlap tussen beide fondsen wat dit scenario niet klantvriendelijk maakt. Het zal voor inwoners niet duidelijk zijn of ze bij de gemeente moeten zijn voor een aanvraag of bij het jeugdfonds. Een aantal inwoners zal zich bij de gemeente melden en worden doorgestuurd naar een intermediair. Er bestaat zelfs de mogelijkheid dat de intermediair mensen weer terugstuurt naar de gemeente, omdat het toch niet om een NOC/NSF aangesloten sport blijkt te gaan. Ook voor de administratie is het lastig. Zij moeten immers bij iedere sportaanvraag checken of het een NOC/NSF sport is en dan terugverwijzen.

Financieel is dit scenario onoverzichtelijk. Er moeten immers drie financiële potjes worden gecreëerd: declaratiefonds, jeugdsportfonds en jeugdcultuurfonds. Geld wat eenmaal in een jeugdfondspotje zit, kan er niet meer worden uitgehaald, dus onderling schuiven is beperkt mogelijk. Wel wordt ieder jaar opnieuw bekeken of en hoeveel geld er dient te worden aangevuld. Ook moet er geïnvesteerd worden in capaciteit om intermediairs te werven.

De variant van Diemen, om alleen aan te sluiten bij het jeugdfonds voor niet-uitkeringsgerechtigde aanvragen, is voor Ouder-Amstel geen optie vanwege het geringe aantal niet-uitkeringsgerechtigden dat een beroep zal doen op dit jeugdfonds. Voor Diemen ging het om 30 gezinnen. Voor Ouder-Amstel gaat het om 5 kinderen.

Scenario 3. Het declaratiefonds handhaven en niet aansluiten bij het jeugdfonds.

Er wordt goed gebruik gemaakt van het declaratiefonds en alle lokale sportieve en culturele activiteiten en schoolkosten worden vergoed.

Het nadeel van dit scenario is echter dat de bekendheid van het declaratiefonds bij niet-uitkeringsgerechtigden gering is.

Ter afsluiting van dit hoofdstuk zijn in tabel 9 de argumenten bij de drie scenario's onder elkaar gezet.

Tabel 9. Argumenten en scenario's

Argument	Scenario 1 jeugdfonds	Scenario 2 beide	Scenario 3 declaratiefonds
Grote bekendheid bij niet-uitkeringsgerechtigden	ja	Ja	nee
Voldoende capaciteit aanwezig	nee	Nee	ja
Klantvriendelijk	ja	Nee	ja
Financieel overzichtelijk	ja	Nee	ja
Sport-, cultuur- en schoolkosten worden vergoed	nee	Ja	ja

Scenario 1 (stoppen met declaratiefonds en starten met jeugdfonds) heeft niet de voorkeur. Veel kosten worden niet vergoed en dit is nadelig voor de cliënt. Ook is er extra capaciteit nodig om de intermediairs te werven en erbij te betrekken.

Scenario 2 (declaratiefonds houden en starten met jeugdfonds) is niet klantvriendelijk, en financieel onoverzichtelijk. Het vraagt ook weer extra capaciteit voor werving intermediairs.

Scenario 3 (declaratiefonds houden en geen jeugdfonds starten) lijkt het meest zinvol. Het palet aan vergoedingen is breed. Het is klantvriendelijk, overzichtelijk en vraagt geen extra ambtelijke capaciteit. Enig nadeel is dat het geen grote bekendheid heeft bij werkenden met een laag inkomen.

Conclusie van dit hoofdstuk is dat aansluiting bij het jeugdfonds voor Ouder-Amstel niet zinvol is. De meest gedeclareerde zaken worden door het jeugdfonds niet vergoed. In plaats van dat aansluiting iets toevoegt, compliceert het juist een aantal zaken, zoals administratie, aanvragen, financiën en vergoedingen. Wel zou door aan te sluiten bij het jeugdfonds het bereik onder niet-uitkeringsgerechtigden naar verwachting groter zijn. Om hieraan tegemoet te komen worden in hoofdstuk vier voorstellen gedaan.

HOOFDSTUK 5: NADERE VOORSTELLEN MET BETREKKING TOT HET DECLARATIEFONDS

Volgens de SER hebben zes op de tien kinderen die in armoede opgroeien, werkende ouders. Deze gezinnen komen financieel moeilijk rond en profiteren vaak niet van toeslagen en jeugdvoorzieningen zoals voor sport en cultuur. Sport en cultuur is meestal het eerste waar in deze gezinnen op bezuinigd wordt.

In Ouder-Amstel gaat het, volgens Stimulansz, om 223 kinderen waarvan de ouders een inkomen hebben tot 120% van het sociaal minimum. Hiervan worden er 106 via het declaratiefonds bereikt.

In dit hoofdstuk worden een aantal voorstellen gedaan om met het declaratiefonds meer kinderen in armoede te bereiken.

Voorstel 1: het laten vervallen van de vermogensgrens voor declaraties voor kinderen.

Op dit moment is er een inkomens- en vermogensgrens voor het declaratiefonds. Voorgesteld wordt om de vermogensgrens voor de aanvraag voor kinderen te laten vervallen. Dit betekent dat voor kinderen, van wie de ouders een laag inkomen hebben tot 120% van het sociaal minimum maar wiens ouders wel een eigen huis of eigen zaak hebben, toch een beroep kan worden gedaan op het declaratiefonds.

Bijkomend belangrijk voordeel is dat de aanvraag voor het declaratiefonds door werkende ouders aanzienlijk wordt vereenvoudigd. Er hoeven geen papieren meer overlegd te worden door ouders om de vermogenssituatie te berekenen.

Voorstel 2: het laten vervallen van de inkomensgrens voor declaraties voor kinderen wiens ouders gebruik maken van een schuldhulpverleningstraject.

Het schuldhulpverleningstraject duurt drie jaar. Gedurende deze periode hebben ouders geen geld om hun kinderen te laten sporten of voor schoolkosten, omdat de schulden worden afbetaald. Op dit moment gaat het om 15 kinderen die ouders hebben die gebruik maken van schuldhulpverlening, maar die op papier een inkomen hebben hoger dan 120% van het sociaal minimum en daarom nu niet in aanmerking komen voor het declaratiefonds.

Voorstel 3: het verhogen van de inkomensgrens tot 130% van het sociaal minimum voor declaraties voor kinderen. Dit betekent dat een groter aantal kinderen uit gezinnen met weinig geld in aanmerking komt voor het declaratiefonds. Geschat wordt dat het hier om 20 kinderen gaat.

Voorstel 4: Communicatiecampagne gericht op kinderen met werkende ouders met een laag inkomen. Kinderen uit gezinnen met een uitkering zijn bij de gemeente in beeld, maar kinderen van werkende ouders met een laag inkomen niet. Daarom willen wij een communicatiecampagne opzetten om deze ouders te wijzen op de mogelijkheden van het declaratiefonds. Tevens willen wij in een communicatieplan het huidige communicatiebeleid omtrent minima onder de loep nemen. Hiervoor zal capaciteit bij Duoplus moeten worden ingekocht.

HOOFDSTUK 6: FINANCIËLE ONDERBOUWING

Het kabinet trekt per 2017 structureel 100 miljoen extra uit voor kinderen die opgroeien in gezinnen met weinig geld. Voor Ouder-Amstel gaat het hier om € 45.000 die structureel jaarlijks in het gemeentefonds wordt gestort (meicirculaire 2017).

Momenteel staat voor het declaratiefonds € 20.000 begroot, terwijl in 2016 € 37.650 is uitgegeven. Het voorstel is dan ook om deze € 45.000 aan het declaratiefonds toe te voegen en daar de voorstellen uit hoofdstuk 4 uit te financieren.

Per 1 januari 2018 zal dan voor het declaratiefonds € 65.000 op de begroting staan. Een klein bedrag hiervan (maximaal € 2.500) zal worden gebruikt voor de communicatiecampagne en het communicatieplan.